

יושבת על המזרן הטיבטי המסורתי, מביטה בהרים שמתנשאים מולי בחלון. זהו הקיץ השלישי שלנו כאן, בלאדאק. בעוד חודשיים נציין שבע שנים לתחילתו של המסע שלנו.

זוה מרגיש כאילו במובן מסויים רק אז התחלתי לחיות.

אין כאן אינטרנט, ואפילו הקליטה הסלולארית מקרטעת. ואני משתגעת.

מצד שני, השייקים ממש בסטייל 🍷.

לפני שבע שנים, כשרק התחלנו, הייתי מלאת **חלומות** והתרגשות. כמו כל אחד לפני שהוא יוצא להרפתקאה. אבל באמת שלא יכולתי לדמיין לאיזה מקומות אגיע ואילו חוויות אעבור. אין אפשרות לדמיין דברים כאלה.

אפילו להיות כאן, בצפון הודו, במעלה רכס ההימלאיה זה משהו שלא הייתי מאמינה שאעז לעשות. ובטח לא לבד עם שלושה ילדים.

רני (13) בטרק בצפון הודו, בגובה 4000 מ'.

אפשר להגיע לכאן בטיסה. הטיסה יוצאת מדלהי ותוך שעה נוחתים בשדה התעופה הזעיר בלה (LEH). חוסכים זמן והרבה טלטלות בדרך. החסרון היחיד הוא שלה נמצאת בגובה של 3500 מ'. וההתאקלמות לגובה, במעבר כל כך חד (מדלהי) עשויה להיות לא נעימה ולקחת כמה ימים.

למרות זאת, רוב האנשים מעדיפים את האפשרות הזאת.

אפשר להגיע בנסיעה. עולים על אוטובוס או מיני ואן במנאלי, או שוכרים רכב פרטי, ותוך יומיים מגיעים. החוויה כרוכה בחצייה של שישה מעברי הרים (פאסים), אחד מהם הוא הפאס השני בגובהו בעולם. קרחונים, יערות, נהרות של מים שוצפים, הרים עצומים, כפרים בודהיסטיים, מערות קדושות ומקדשים שסותתו על צלעי הרים.

עוצרים ללילה באחד ממחנות האוהלים. כן. ישנים בגובה 4000 מ' באוהל. (אפשר גם להצטרף לחדר משותף, בתוך אחת ממסעדות הדרכים, ולשכור מיטה, לצד **משאיות** הודים ואופנוענים רודפי הרפתקאות..).

הדרך ממנאלי ללה נחשבת לאחת הדרכים המסוכנות בעולם.

והיא יפהפיה.

מה הייתם בוחרים?

אם פעם היו מתייחסים לטיול כאל בזבז זמן, היום כבר רבים מבינים שטיול עם הילדים יכול לתת להם ערך רב. מחקרים שנערכו בנושא מצביעים על כך שאפילו חופשה משפחתית קצרה תורמת ליכולות האקדמיות של הילדים.

מחקר שנעשה בארה"ב הראה שתלמידים שיצאו לחופשה משפחתית בחופש הראו ציונים ויכולות אקדמיות גבוהות יותר מאלה שלא יצאו.

מחקרים נוספים גילו שכשאנחנו מבזבזים את הכסף שלנו על חוויות, אנחנו מאושרים יותר מכשאנחנו מבזבזים אותו על רכישת מוצרים חומריים (זוכרים? זה רץ די חזק בפייסבוק).

עוד מחקרים גילו שאנשים שטיילו או יצאו לחופשות היו חכמים ויצירתיים יותר, וגם גילו יכולת גבוהה יותר לפתרון בעיות.

ואחרון בעניין מחקרים: ב-2013 פורסם מחקר שחשף שאנשים שטיילו או יצאו לחופשות היו בריאים יותר, נראו צעירים יותר והיו פחות לחוצים. אותו מחקר אף סיפר שהטיולים בעלי המשמעות הגדולה ביותר היו אלה שכללו את בני המשפחה הקרובה.

אנחנו רגילים למדוד דברים **במספרים**, בציונים. הכל מדורג היום. ורצוי מעכשיו לעכשיו. אבל את הערך של טיול אי אפשר למדוד ככה.

מעבר למפגש עם תרבויות, שפות, טעמים וצלילים חדשים, שתמיד מרחיבים את ההשכלה, הטיול משפסף מיומנויות חשובות כמו למשל שיתוף פעולה, יציאה מהמרחב הבטוח והתמודדות עם מצבי לחץ, תכנון, ניווט, יכולות חברתיות נרחבות, כבוד למקום שהוא לא הבית שלך, חשיפה לסגנונות חיים אחרים לגמרי (כמו למשל חיים ללא חשמל או מים) ועוד.

אבל לטיול יש גם ערך נוסף. זוהי חוויה שאי אפשר לחוות בחיי השגרה הרגילים. ולכן כל אחד מכם זוכה להראות ולהכיר בתוך עצמו צדדים שלא מקבלים ביטוי ביום יום.

הוא פותח לנו חלון לראות את האהובים שלנו קצת אחרת. ולהראות להם את עצמנו קצת אחרת.

בדרך כלל, כשאנחנו חושבים על טיול עם ילדים, אנחנו מדמיינים בית מלון של 'הכל כלול', כמה ימים של פינוק בבריכה, פאסטה וצ'יפס עם קטשופ ומועדון ילדים מאובזר. לחילופין, אנחנו שוכרים רכב ומתנהלים בדרכים המסודרות של אירופה או ארה"ב, משלבים בין טיולי טבע עם נוף יפה לבין אטרקציות של פארקים וסוגרים ב**שופינג** ועוגה עם קצפת. המטרה היא להיות עם הילדים בכיף, להתפנק, לשכוח קצת מהשגרה הלחוצה בבית, מציונים, מישיבות בוקר, מכביסות.

אנחנו מתכננים הכל מראש, כל יום והלו"ז שלו, מבליים לילות שלמים בבחירת בתי המלון, המתאימים, מדפיסים מפה עם המסלול וכל האטרקציות המשולבות בו, קונים כרטיסי הנחה, קוראים עשרות טיפים של אחרים שטיילו שם כבר. עושים הכל כדי שאף יום לא יתפספס, כי כל רגע בחופשה הזאת הוא יקר ערך.

אנחנו בלחץ מהטיסה איתם. בלחץ מהנסיעה איתם ברכב כל יום, בלחץ מהשהות האינטנסיבית אחד עם השני, מאיך נעסיק אותם עכשיו שבועיים רצוף, בלחץ ממה שנארז וממה שנשכח.

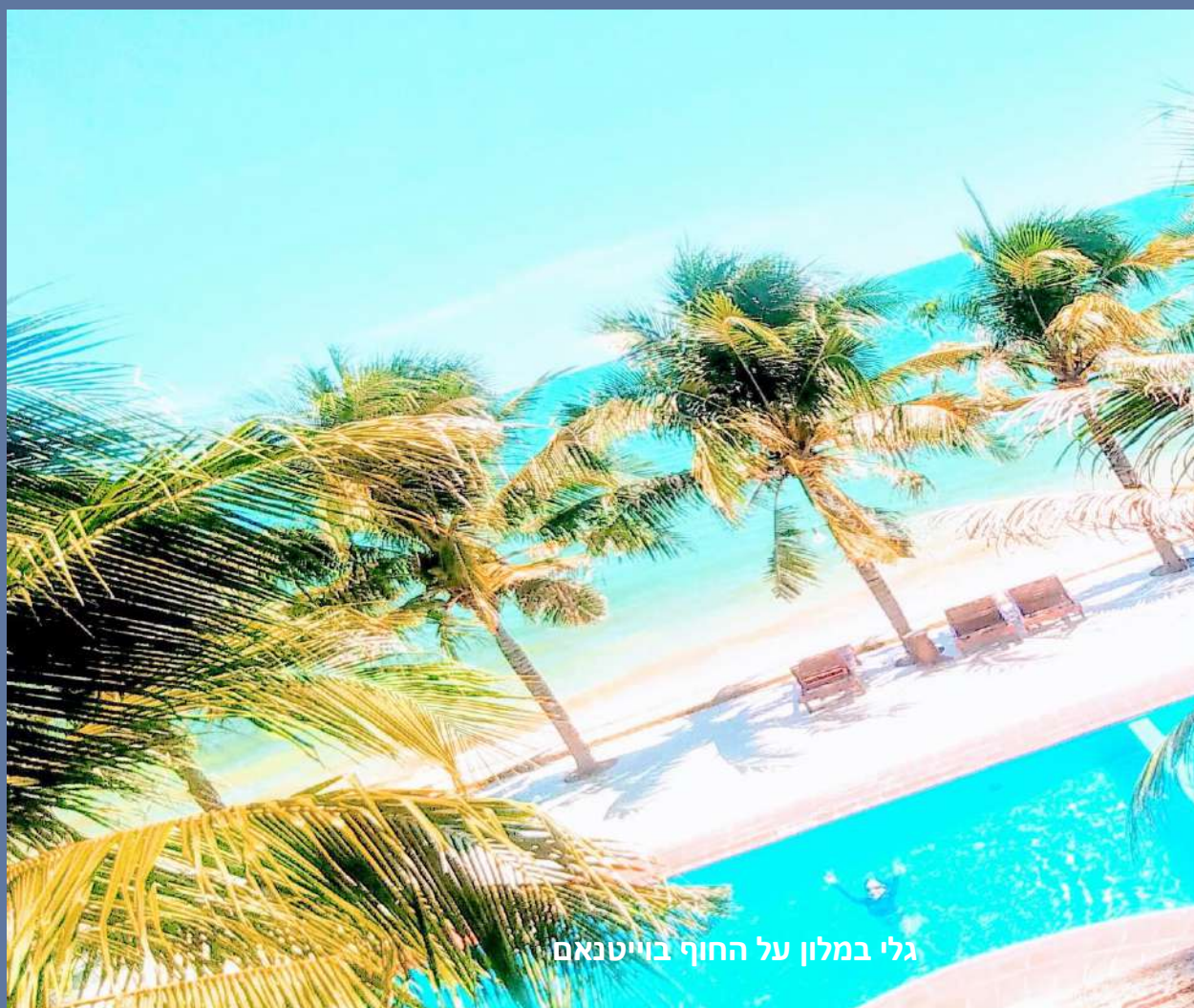

עברתי עם הילדים שלי 30 ו-40 שעות של מסעות תעופה, עם החלפות של מטוסים באמצע, ומליון תקלות בדרך. אפילו פספסנו טיסת המשך פעם אחת (ונתקענו בשדה התעופה, בלי ויזה, בלי אינטרנט, בלי טלפון..).

עברתי איתם נסיעות של ימים ולילות שלמים באוטו, באוטובוסים מפוארים, באוטובוסים דפוקים, ברכבות, במעבורות. פעם אחת, בפיליפינים, עלינו על מעבורת לילה, כטרמפיסטים, בלי שיהיה לנו אפילו מקום ישיבה.

עברתי עם הילדים הרפתקאות מוטרפות, שרובן התחילו כשרשרת של טעויות ותקלות, אבל הסתיימו כזכרון אדיר.

ואני כותבת לכם, כדי שלא תצטרכו לעבור את החוויות האלה בעצמכם, אבל תרוויחו מהתובנות שעלו בזכותן. כי לטייל עם ילדים, ולא משנה איך אתם מעדיפים את החופשה שלכם, או אם זה באירופה, בארה"ב או על אי במיקרונזיה, זה הרבה הרבה מעבר לארומה של מסנן קרינה וצ'יפס עם קטשופ. אני מביאה לכם כאן מדריך אחד לטיול בברצלונה, לטרק בקוסטה ריקה, לחופשת חוף במלדיביים ולכל מקום אחר אליו חלמתם להגיע. כי היעד, בעצם, לא כל כך משנה.

גלי במלון על החוף בווייטנאם

לצאת עם הילדים למקומות חדשים ולא מוכרים זו זכות ומתנה
יקרת ערך.

זו פתיחת דלת להזדמנות רבת משמעות, בתוך החיים העמוסים
והמערכת המורכבת הזאת בין הורים וילדים.

נצלו אותה ועשו הכל כדי למצות אותה עד כמה שניתן.

גם הילדים שלכם יבינו את זה בסוף. כשיגדלו.

כשאני פוגשת את התרמילאים הצעירים בהודו, בנפאל, בתאילנד התגובה היא תמיד אותה תגובה- "הלואי שההורים שלי היו לוקחים אותי למקומות כאלה". וילדים הם אומרים- "אתם ברי מזל".

כשנמצאים עמוק בתוך החוויה, קל לראות את הערך שלה. מה שקשה זה לראות אותו מבחוץ.

אז אני רוצה לדבר אתכם על הפער הזה קצת. ממש לפני שאתם אורזים. ולא משנה לאן אתם נוסעים הפעם.

קשה לנו לדמיין את עצמנו בתוך החוויה. אנחנו יוצאים אל הלא נודע וזה מפחיד גם ככה. אז אנחנו משתדלים לקוות לטוב ולהכין את עצמנו לרע בתוך סיטואציה שאין לנו מושג איך היא באמת הולכת להיות.

ובגלל שאין לנו מושג, אנחנו מתעקשים על התבניות שאנחנו כבר מכירים.

וכך יוצא שאנחנו יוצאים למקומות מופלאים, אבל לא באמת לוקחים את עצמנו אליהם. לא את עצמנו ולא את הילדים ולא את הקונסטלציה המשפחתית המורכבת. תכלס, אנחנו די נשארים באותו מקום, רק במקום אחר 😊.

אנחנו מגבילים את עצמנו לחוויות ידועות מראש, מתוכננות, מאורגנות וארוזות היטב בחבילה ממוגנת. כך, אנחנו יכולים להשתמש באותן תבניות שאנחנו כבר מכירים. אז ה**נופים** אולי אחרים, אבל החוויה הבסיסית עצמה מוכרת.

ספרי הטיולים, הקבוצות בפייסבוק והבלוגים משתפים פעולה עם המערך הזה מה שמחזק לנו את התפיסה הבסיסית שאנחנו בעצם צודקים ושככה טיול אמור להיות. הם יודעים מה אנחנו מחפשים ונותנים לנו את זה בשפע ובשמחה. מסלולים מדוייקים, מפות מפורטות, רשימות אטרקציות ו- **must do's** מסודרות שלא ברור את מי הן משרתות יותר- אותנו או את אלה שמרוויחים כסף מהפעילויות האלה.

לא מפריע לי לפספס אטרקציות פופולאריות. היינו בבוהול (פיליפינים) כבר פעמיים, למשך כחצי שנה במצטבר, ועדיין לא הלכנו לראות את 'גבעות השוקולד' או את הקופים המתוקים שהם, שניהם, מהווים את הסמל העיקרי של האי. תחת זאת בילינו עם המקומיים, עזרנו להם להכין שמן קוקוס טהור, **לייבש קטניות** בשמש, לדוג ולהכיר כל מיני יצורים ימיים, יצאנו איתם לטיולים בסביבה וגילינו הרבה מקומות מדהימים שלא כתוב עליהם באף ספר. כשהיינו באיטליה, גרנו בעיירה קטנה מרחק נסיעה קצר מונציה. היינו לוקחים את האוטובוס לונציה (בדרך הייתי מקריאה להם מספר המסעות "אי הדולפינים הכחולים"), מעולם לא פתחתי ספר הדרכה לונציה וכשהגענו לשם הייתי נותנת לילדים להחליט לאן הולכים.. הגשרים, הרחובות הציוריים, חנויות המסכות הצבעוניות משכו אותם **וסקרנו** אותם והיינו משוטטים בהנאה במשך שעות, מגלים המון גילויים שבודאי לא היו מעניינים אף אחד חוץ מאתנו. באותם רגעים ונציה היתה שלנו, והיא זכרון פרטי ומשפחתי **חזק**.

הרי אף אחד לא יגיד לנו – צאו. גלו בעצמכם. אנחנו לא יכולים להחליט בשבילכם לאיזה רחוב ללכת פשוט כי אנחנו זה לא אתם. אני אומרת את זה לכל המשפחות המבקשות ייעוץ ממני. אני אתן לכם הנחיה, הדרכה, הכוונה. אני אסביר לכם את כל מה שצריך להסביר כדי לצאת. אבל אני לא אחליט עבורכם מה נכון ומה לא. רובם מאוד מתאכזבים. הם רוצים בטוח. הם רוצים שלא אתן להם ליפול.

ואני, כל מה שאני רוצה עבורם זה שיפסיקו לפחד מזה. ויהפכו את הטיול הזה לחוויה שהיא שלהם בלבד.

כשהילדים היו ממש קטנים והיו מבקשים לעזור לי במטבח הייתי מאפשרת. בגיל שנתיים שמתי להם ביד סכין ונתתי להם להתנסות. חמותי (לשעבר) התפלצה. אבל אני נטעתי בהם את הבטחון שהם יכולים. וגם אם יחתכו (כאילו שאני לא נחתכתי או נכוותי מהתנור חדשות לבקרים..) – זה חלק מהעניין. אין כאן "פול פרוף".

שנה מאוחר יותר הם הלכו לגן. ושם אסרו עליהם לרוץ. אסור לרוץ כי הם יכולים ליפול. הייתי בשוק.

לא רק שנתתי להם לרוץ, לקפוץ, לרדת ולעלות במדרגות בכל דרך אפשרית. אלא אף עודדתי אותם בכל נפילה. "זאת היתה יופי של נפילה", הייתי אומרת להם. לא שהיו כל כך הרבה תקלות, אבל כשהן קרו וככל שנפלו יותר הם למדו לא לפחד מזה. ולמדו איך ליפול כך שלא יפגעו.

האם התפקיד שלי הוא לשמור עליהם שלא יפלו? או לדאוג לכך שידעו איך להתמודד עם נפילות, כשאלה מגיעות? שלא יפחדו מזה כל כך?

יוֹתָם (כשהיה בן 14) ואני, ג'וזאיגוֹ סִי

טיול הוא לא רק חוויה ויזואלית. או גסטרונומית. הוא חוויה שכוללת את כל החושים. הוא חוויה שמעורבים בה רגשות חזקים ואמונות. הוא מפגיש אותנו עם העבר שלנו, עם ההווה שלנו ועם העתיד שלנו. עם כל מה שאנחנו עכשיו, ברגע זה.

כלומר, הוא יכול לעשות את כל אלה. אם רק ניתן לו.

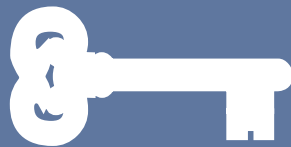
ולא רק לנו. אלא גם לילדינו.

רגעי האושר הגדולים ביותר שיש לי הם כאשר אני זוכה לצפות בילדים שלי עוברים חוויות מהסוג הזה.

אבל החוויות האלה יכולות להתקיים ולהתרחש רק אם אנחנו מגיעים אליהן עם תחושה עמוקה של יכולת. לצאת עם רצון **לגלות** ולהתנסות בדברים אחרים, חדשים, שונים. חוויות שלא הכרנו עדיין. ועם ידיעה שנוכל להן. שאולי הכל חדש אבל נסתדר. אולי נתבלבל, אולי לא נדע מה לעשות, אבל הכל בסדר. גם להיות בחוסר שליטה זה בסדר.

האמונה הבסיסית בעצמך. ביכולות שלך. גם כ'סטייט אוף מיינד' וגם במצבים מאתגרים. זה כל מה שצריך.

החוכמה היא לקחת את כל מה שכבר עברתם בחיים, להכין לעצמכם **תיק עזרה ראשונה** שמורכב מהאתגרים הגדולים ביותר שצלחתם, רגעים בהם הייתם חזקים ואמיצים, ולקחת אותו אתכם. כשמגיע רגע קשה- פתחו את התיק שהכנתם והשתמשו בו כדי להתחזק ולהתמודד עם כל מה שבא.

להתקע בשתיים בלילה, במונית באמצע דרך חשוכה, מרחק שלוש שעות נסיעה מקטמנדו כשהאדמה עדיין רועדת ארבעה ימים אחרי רעידת האדמה, עם פאנצ'ר. בלי גלגל רזרבי. והטיסה שלי לארץ יוצאת בשש בבוקר... (בסוף הספקתי אפילו מקלחת) ..למצוא את עצמי בעשר בלילה, במעלה רכס ההימלאיה ההודית מתקרבלת עם הילדים במיטה בתוך אוהל (אוהל!) בגובה 4500 מ' עם טמפרטורות מתחת לאפס... (בבוקר התעוררנו לנוף מוטרף) .. לאלתר צ'פאטי ושמן זית, עם **אוכמניות** טריות מהשיחים שלגדת הנחל לארוחת בוקר ביום החמישי למסע שאמור היה לארוך 3 ימים בלבד, כשאספקת המזון הולכת ונגמרת, בגבול סיביר בארץ איילי הצפון הנידחת... (צ'פאטי עם שמן זית ומלח ואוכמניות טריות זה מעדן במיוחד אחרי שמלטפים איילי צפון פראיים) ..למצוא את עצמי בחושך, כשכל הגוף כואב, אחרי טרק מתיש של 10 שעות, בחדר מלוכלך עם קירות מבויץ, מתקרבלת על **מזרון מקש** עם הילדים על הרצפה, בכפר נידח על צלע הר בחבל זאנסקאר בקשאמיר (בסוף הצ'אי היה נפלא והמשפחה שארחה אותנו היתה כל כך מקסימה שגלי הקטנה בכלל לא רצתה לעזוב..) [#כשקוריםדבריםלאצפויים](#)

 מפנקס הטיפים: בשדה התעופה- סמנו את הדרכונים שלכם בסימון אישי לכל אחד. אפילו רק במדבקה קטנה בצבע שונה לכל בן משפחה, בפינה השמאלית העליונה (של הכריכה כמובן). זה יעזור לכם הרבה יותר ממה שאתם חושבים.

הגעתם ליעד

“Our Happiest Moments As Tourists Always Seem To Come When We Stumble Upon One Thing While In Pursuit Of Something Else” ~ Lawrence block

צא לרחוב. ותנו לו לספר לכם על המקום אליו הגעתם. הכנסו לסמטאות, שבו עם המקומיים, רובם ישמחו לשוחח אתכם . שכחו מכל מה שאתם מכירים או יודעים. למדו את המקום מחדש, מהמקום שלכם עכשיו, ממי שאתם היום, ברגע זה, מה שנעים לכם, מה שמעניין ומה שלא. הסתכלו עמוק פנימה, מה מתעורר אצלכם שם? גם המקום הפופולארי ביותר יכול להפוך לחוויה אישית ופרטית שלכם. תנו לו.

 מפנקס הטיפים: בדרך משדה התעופה- בררו מראש כמה עולה נסיעה משדה התעופה לכתובת אליה אתם מעוניינים להגיע ביעד אליו טסתם. אם לא הספקתם או לא מצאתם- תמיד אפשר לשאול מקומי שטס איתכם על אותה טיסה. בכלל, מומלץ מאוד ליצור קשר כבר בטיסה עם אנשים שגרים במקום אליו אתם טסים, לשאול אותם שאלות ולקבל מהם מידע 'פנימי'. לפעמים גם תצא מזה חברות .

"המעיינות החמים בואשישט הם מתנה ענקית שאני מודה עליה בכל יום שאני כאן. אנחנו נהנות מהם ולומדות המון מהחוויה של הביקור בהם.

דברים שקשה היה לי להעביר לבנות שלי בכל דרך אחרת. וסביר שלא הייתי יכולה להעביר להן את זה, אילולא השהות כאן.

אבל לא כולם רואים את זה כך. למעשה, רוב התיירים שמגיעים לראות את המעיינות לא מתעכבים עליהם, ובטח שלא מעיזים להכניס את הגוף שלהם לבריכות.

הם רואים את המקום הזה אחרת לגמרי. הם רואים בטון אפור, לכלוך, קירות של לבנים חשופות. ובורחים.

ואני רוצה לומר להם- חכו רגע. עצרו. הורידו את המשקפיים המערביות שלכם לרגע. ותסתכלו. נטו. בלי דעות קדומות, בלי ביקורת, בלי לשפוט. תשאירו את המערב שלכם בחוץ. בואו תנסו. פתחו דלת של התנסות, של סקרנות, של אהבה למשהו שונה לגמרי, ולא דוקא טוב פחות או טוב יותר.

פתחו את עצמכם. אבל לגמרי. אל תסתגרו כי סתם חבל. לבקר במקום אחר, חדש לגמרי, שונה לגמרי ממה שאתם מכירים ולהצליח באמת לחוות אותו לעומק – זה מדהים. עולם שלם פתאום נפתח. מליון מקורות השראה, מליון נקודות חדשות שכל אחת מהן יכולה להוביל לדרך מרהיבה אחרת. וחבל לפספס את זה.

כמה למדתי בחמש השנים האחרונות. מהתיירים. מהטיילים. מהנופים. ומהמקומיים. כל כך הרבה חוכמה יש בהם, חוכמה אחרת, שונה ומרתקת. כן. הם חושבים אחרת לגמרי מאתנו. הם רואים דברים אחרת. אבל זה מה שכל כך מעניין!

אני רואה אנשים שעשו מאמץ וחסכו כסף במשך הרבה זמן, השקיעו הרבה כסף ונסעו ממש רחוק. וכל זה בשביל מה?

עזבו את הספרים, את התחקירים באינטרנט. עזבו אותם. צאו לראות את העולם בעיניים נקיות. שבו עם המקומיים, דברו איתם, שאלו אותם לאן כדאי ללכת. איפה האוכל המקומי הכי טעים. ואיך בדיוק אוכלים אותו. איך מגיעים מהכפר הזה לכפר הזה. הצטרפו למסע הזה שלקחתם את עצמכם אליו.

בואו, טבלו את הרגליים לאט לאט במים החמים, עד שתתרגלו אליהם, הסתכלו סביבכם, ראו את הנשים, את הנערות, את הקשישות. איך כולן כאן, רוחצות אחת את רעותה, טובלות בטבעיות בבריכה, מקשקות, צוחקות.

בואו, הכנסו, כאילו זה היום הראשון בחייכם".

[והנה וידאו שבו הבנות מספרות על החוויה שלהם במעיינות החמים בואשישט.](#)

תנו לילדים לבדוק לחקור ללכת מכאן לשם. לגלות. הכנסו בשערים עלומים, טפסו על גשרים, קפצו לרכבות תחתיות. קחו את הזמן. אל תאיצו. הזמן הזה, עכשיו, ככה עם הילדים, במסע קטן של גילוי, הוא יקר ערך.

טעו בהם את התחושה שבכל מקום ובכל מצב- הם יכולים להסתדר.

להסתדר?

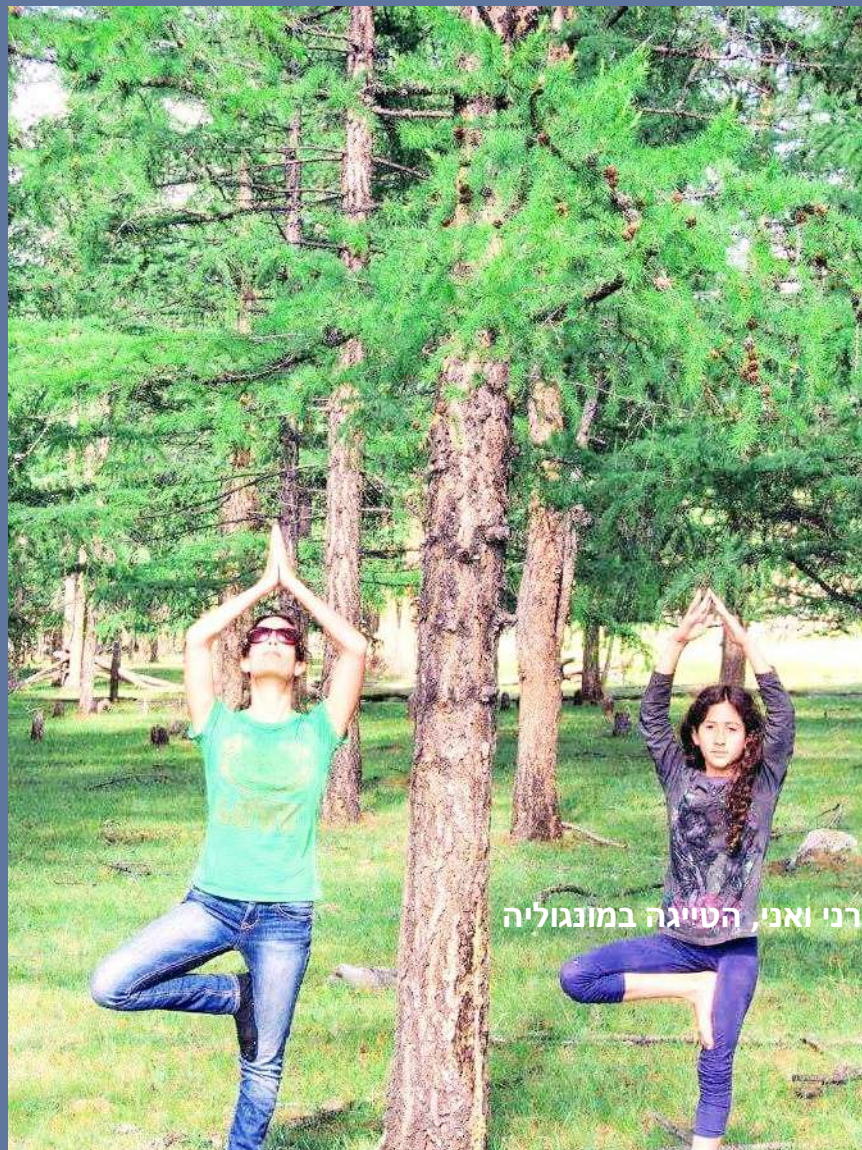
כשאני כותבת 'להסתדר' זה לא בהכרח אומר שהכל תמיד יהיה בסדר בסוף. להסתדר הכוונה היא להתמודד עם מה שיבוא, וגם עם התוצאות וההשלכות שלו. לפתח את הגמישות הנחוצה כדי לחשוב ולהתמודד עם פתרונות חדשים או שינויים של הרגע האחרון. ולקבל בחיבה גם מצבים שבהם דברים לא הסתדרו.

איזה מזל שהגענו לתחנת הרכבת בגבול סין מונגוליה ולא היה לי מושג לאן ללכת. כך פגשתי את אחד המקומיים שם, שלקח אותי ועזר לי לקנות את הכרטיסים הנכונים, הסביר לי מתי ולאן להגיע, וכשהגעתי למחרת לרכבת הוא היה שם כדי להסביר לי הכל, לעזור לי למצוא את הקרון ואת התא ואף דיבר עם הצוות שיהיו נחמדים אלינו 😊. איזה מזל שלא הצלחנו להזמין מראש חדרים בשום גסטהאוס ונאלצנו פשוט לנחות בתחנת הרכבת של אולאן באטאר (עיר הבירה של מונגוליה). כך פגשנו את מוגי, שפשוט חיכתה **בתחנת הרכבת** ושאלה "אתם מחפשים גסטהאוס"? והביאה אותנו אליה ועד היום הגסטהאוס שלה זכור לילדים כאחד המקומות הכי נעימים וכיפיים שהם היו בו. איזה מזל שכמה ימים אחרי שיצאנו למסע של 40 יום, נגמר לנו הגז בגזיה ונאלצנו לבשל על אש (שהתהוותה מכל מה שהצלחנו למצוא בשטח), כך גילינו שבעצם לא צריך גז ובישול על אש זה הרבה יותר כיף. איזה מזל שלא הצלחנו למצוא שום משפחה ושום מקום לישון בו, בתוך כדי המסע בערב גשום אחד. כך קיבלנו את הזכות לישון בבית ספר מונגולי (סוג של פנימיה), ולהכיר את המורות שלו, ואף להתארח אצלן בבית ולאכול יוגורט מחלב יאק וריבת **אוכמניות** ביתית ומטעמים מעניינים אחרים. איזה מזל שלא הצלחנו למצוא את משפחות הרועים של איילי הצפון וכך הטיוול שהיה אמור לארוך 3 ימים הפך לטיוול מוטרף של 6 ימים בנופי פרא מדהימים בליווי משפחה מונגולית מקסימה (והרבה צ'פאטי עם שמן זית..). **#מונגוליה #כשהדברים לא הסתדרו**

וכשיוצאים עם תחושת היכולת הזאת- אז באמת מגיעים למקומות מופלאים.

אני לא אומרת שבהכרח יהיו תקלות. ממש לא חובה 😊. אבל העניין הוא לא לצאת עם תקווה ששום דבר לא ישתבש, כי אם משהו ישתבש אז יהיו בעיות. אלא לצאת עם בטחון שגם אם הדרך תתפתל בזוית אחרת ממה שתכננתם- זה לא נורא. הבטחון הזה יאפשר לכם למצות את החוויות עד תומן.

רני ואני, הטייגה במונגוליה

24 שעות עם הילדים

בשגרה הרגילה, הילדים מבליים זמן לא מועט בנפרד מאתנו ההורים. אנחנו למעשה נמצאים איתם לזמן מוגבל בכל יום, וגם בזמן הזה קיימות הסחות כמו טלויזיה, טלפונים, מטלות שיש לעשות. המחשבה על טיול ועל שהות לא מסוננת עם הילדים עלולה להעלות חששות בקרב הורים רבים.

היכולת של כל אחד לשהות הרבה זמן במחיצת ילדים, גם כאשר מדובר בילדיו שלו, היא מאוד אישית ופרטית. ואין הורה אחד שווה להורה השני. ממש כמו שלכל אחד יש יכולת שונות בכל תחום אחר. אל תצפו שבן הזוג יהיה דומה לכם, או יעמוד באתגרים המשפחתיים באותה צורה כמוכם. שחקו עם החוזקות של כל אחד מכם, לטובתכם.

פעם, ממש מזמן, חברה שלי שגידלה את הילדים שלה בחינוך ביתי אמרה לי שהיכולת להיות זמן רב ובלתי ידוע במחיצת הילדים, היא עניין של כושר. זו יכולת שהולכת ומתחזקת ככל שהזמן עובר. מיומנות שהולכת וגדלה, הולכת ומתרחבת. כלומר, שאין צורך להכנס לתסכול או לחשוש ממצבים כאלה. להיפך. ככל שמתאמנים יותר, כך היכולת הזאת מתרחבת.

בתור אמא שנמצאת לבדה עם הילדים 7-24 במשך שבועות וחודשים הטיפ הכי טוב שאני יכולה לתת הוא להיות קשובים לעצמכם. לא בכל יום ולא בכל שעה יש בכם את אותם כוחות. יש ימים סבלניים יותר, ימים פחות סבלניים. זה הכל.

תחושת קביעות ותחושת 'בית' 🏠

להורים רבים יש חשש שלילדים יהיה קשה עם מעברים תכופים או עם יציאה לתקופה של כמה ימים/שבועות/חודשים מהבית ומהשגרה המוכרת.

יש שני דברים שיכולים לעזור:

1. לקראת הנסיעה שבו והכינו ביחד איתם 'לוכדי חלומות' קטנים, אישיים לכל אחד (אפשר גם סתם מובייל קטן). תלו אותם בחדר שלהם, בקרבת המיטה. כשתצאו לטיול, קחו אתכם את לוכדי החלומות, ותוכלו לתלות אותם עבורם בכל מקום אליו תגיעו.

2. בכל מקום חדש אליו תגיעו, הקדישו עשר דקות לסידור החדר בנוחות- הוציאו סבון ידיים, מברשות שיניים, מעט ספרים ומשחקים. צרו עמדת החתלה/ עמדת מטבח. שיהיה נגיש, נוח ומוכר.

"אתמול צעדתי בטיילת שעל הים, כאן בווייטנאם במואי נה. היה ירח כמעט מלא והוא השתקף ונצנץ על המים. זה מיד הרחיב לי את הלב. הירח הוא חבר קרוב שלי. אני מחפשת אותו בכל לילה, צופה מרחוק, מכירה היטב את המחזוריות שלו. הוא עגול ויפה ונשי מאוד בעיני.

כמעט בכל לילה אני מצביעה על הירח ומראה אותו לבנות.

אבל אתמול, כשצעדתי עם עצמי ככה קרוב קרוב לים, הבנתי משהו משמעותי. הירח, שמלווה אותי כבר שנים, נמצא בכל מקום. אולי זו לא מקריות שאני מחפשת אותו בכל לילה. אולי הוא המקום הבטוח שלי. **ובלי לשים לב**, לאט לאט, העברתי את זה לבנות. כך שלא משנה איפה נהיה, אם נצטרך, אז גם הירח יהיה שם".

ונקודה אחרונה: אני לא בטוחה שניתוק מהשגרה ומהבית חייב להיות בהכרח חוויה קשה. ייתכן שזה יכול להיות שעור אדיר, ולא משנה באיזה גיל לומדים אותו. להיות מסוגלים להרגיש בנוח בכל מקום, לפתח גמישות נפשית. בעיקר עבור הילדים. ובמיוחד כשיש להם תמיכה הולמת שלכם. כשיגדלו יצטרכו לעשות את זה **בעצמם**, לבד לגמרי (בית ספר חדש, צבא, מקום עבודה חדש, וכו'...) והנה ההזדמנות שלהם ללמוד איך להתמודד עם זה, בכיף, בסביבה בטוחה יחסית, עם החיבוק שלכם ובלי טראומות 😊.

תנו להם להרגיש קצת מנותקים, תנו להם להוציא ולהרגיש ואחר כך עודדו אותם להתמודד ולצאת מחוזקים מהחוויה. למצוא את **העוגן הפרטי** שלהם, זה שמאפשר להם להרגיש בטוחים ונינוחים בכל מקום.

פעוטות: 🍌

פעוטות מהווים אתגר גדול כשיוצאים איתם לטייל. הם לא תינוקות, שאפשר להחליט בשבילם הכל, והם לא גדולים מספיק כדי להסביר להם בהגיון. הם עושים מה שבא להם. מתווכחים. לוקחים את הזמן בדיוק כשאנחנו ממהרים, שואלים מליון שאלות, זוחלים, הולכים, ורצים לכל מיני מקומות כל הזמן (**כל הזמן**). לפעמים שני הורים זה לא מספיק כדי לשמור על פעוט אחד חמוד ושובב.

חופשה עם פעוטות יכולה להיראות כמו מחנה אימונים.

כשנוסעים עם פעוטות חשובים שני דברים עיקריים- שתהיו מספיק ב'כושר', ושתעבדו בשיתוף פעולה מלא. ההמלצה הכי גדולה שאני יכולה לתת היא להתכונן לטיול כמו שצריך. ממש לעשות 'חזרות' 😊. כלומר, לקראת הנסיעה, השתדלו **לבלות** איתם הרבה זמן רק שניכם, שפשו את היכולות המשותפות שלכם ואת המשולש הזה. בדקו מהן הנקודות שפחות עובדות- ומצאו פתרונות עוד לפני הנסיעה. בלו ביחד יותר ממה שאתם בדרך כלל רגילים. כלומר, אם ביום יום יוצא לבלות ביחד שעתיים או שלוש שעות ביום, אז קחו יומיים שלמים שזה רק אתם והילד/ים.

הטיול הוא הזדמנות מצויינת לתת השראה לילדים שלכם

ולא משנה איזה סוג של טיול בחרתם הפעם. אני כל הזמן אומרת שלא יהיה לי שום דבר להוריש לילדי, פרט להשראה. לתפיסת עולם פנימית שהם מסוגלים ויכולים להגיע לאן שירצו. שלא יתפשרו. שיעמדו איתן מול האתגרים ויאמינו בכוחם. וההשראה הזאת היא לא רק דרך חיזוקים ועידוד שלהם. למעשה אני כמעט לא עושה את זה. מה שאני כן עושה זה נותנת דוגמא אישית. חלק עצום מדרך החיים שלי מקורו בכלל ברצון שלי לתת כוחות לילדי. להראות להם שאפשר להיות חזקים מכל אתגר שמציבה הדרך. או החיים. **להמשיך** בחזה מורם, במבט ישר קדימה ולמעלה. להמשיך למרות הפחד. למרות הכשלונות. למרות התקוות שהתנפצו. למרות הביקורת. להראות להם שרק הם אחראים על החיים שלהם. שיחלמו בגדול. ושאף אחד לא יגיד להם 'זה בלתי אפשרי'.

הטיול מביא איתו רגעים שלא קשורים לשגרה ה**יומיומית** שלכם. וזה הזמן להראות להם את עצמכם, באור אחר. להראות להם את עצמכם כגברים, או כנשים, על כל המשתמע מכך. לא רק כ'הורים'. להראות להם את עצמכם פוחדים או אמיצים. צוחקים, רוקדים, טועמים מאכלים מוזרים, סקרנים, מלאי **תשוקה**, עושים דברים שאתם לא עושים בשגרה. אפילו חוויות קטנות יכולות להיות עמוקות מאוד. אני, למשל, מאוד אוהבת נסיעות ארוכות באוטובוסים או ברכבות. הן מאפשרות לי להיות עם הילדים נטו, ולתת להם מנה גדושה של אהבה. עם הקטנה אני תמיד חולקת מושב, והיא יושבת על ברכי, ישנה בחיקי, מחובקות, מדברות בשקט. עם הגדולים יותר מתרחשות **שיחות** בשעות מוזרות של הלילה, תה באמצע שום מקום בשלוש לפנות בוקר. יש משהו מאוד מלכד בחוויות הקטנות האלה.

מפנקס הטיפים: כשאתם יוצאים עם הילדים לנסיעות ארוכות או טיסות העדיפו לקחת אתכם חטיפים מרגיעים ולא מעוררים. הפחיתו ככל הניתן בחטיפים עם אחוזי סוכר גבוהים, והעדיפו פחמימות או סרוטונין. שוקולד עם אחוזי קקאו גבוהים (ואחוזי סוכר נמוכים) הוא

פתרון מעולה. עוגיות מלוחות או בייגלה. ירקות במקום פירות. לילדים גדולים- אגוזים ושקדים. למשפחות משקיעניות- סושי צמחוני.

הדוגמא האישית יכולה להתבטא רבות גם בתוך מערכת היחסים. הזוגית והמשפחתית. איזה יופי זה להראות לילדים תמיכה ופרגון אחד לשני. להציע לסחוב את התיק הכבד. לתת יד כשחוצים גשר. לקרא ספר ביחד כל המשפחה, לקחת את הילדים לפארק כדי שהיא תוכל ללכת למוזיאון בשקט. תנו דוגמא לאהבה עוטפת, נעימה, חסרת אינטרס. כשמתנתקים קצת מרשימת המטלות היומית והמעייפת, קל יותר להיות פשוט מאוהבים. בבת או בן הזוג, בילדים, בעולם, בחיים.

הזדמנות נוספת לדוגמא אישית בתוך הטיול היא בכל הקשור ל**כבוד**. כבוד לסביבה, למקום, לזולת. אנחנו מגיעים כאורחים. וככאלה, חשוב שנתייחס בכבוד. החל מהחדר במלון – לא להרוס או לשבור או ללכלך סתם. לא לעשות רעש יוצא דופן או להתייחס בזלזול 'כי זה לא שלנו'. דרך המקום שבו אנחנו מבקרים אם זו עיר, או חוף, או פיסת טבע. והכי חשוב- האוכלוסיה המקומית. זו הזדמנות אדירה להראות לילדים שגם אם אנשים נראים ומתנהגים אחרת מאתנו זה לא צריך ליצור בעיה. בואו עם חיוך, עם אהבה, עם סקרנות. והדביקו את הילדים בפתיחות הזאת 😊.

אנחנו מטיילים בכל מיני ארצות. חלקן עם תרבות שמרנית מסורתית, חלקן תרבות ליברלית. הבנות יודעות לבד איך כדאי ורצוי להתלבש ולנהוג בכל מקום, מתוך כבוד לאוכלוסיה שמארחת אותנו. הן לא ילבשו מכנסיים קצרצרים וגופיה בלאדאק (אוכלוסיה טיבטית בודהיסטית מסורתית), לא ייכנסו לרחוץ בגנגס **בביקיני** (הנהר הקדוש ביותר להינדו) ותמיד יברכו בנימוס את המבוגרים מהן בנפאל. אנחנו לא כאן כדי למרוד או לחנך אף אחד. אנחנו כאן כדי לפגוש וללמוד. ההקשבה העמוקה לכללים שאינם בהכרח מדוברים היא חלק בלתי נפרד מיציאה לטיול.

מה קשה ומה קל יותר בטיול עם ילדים?

מקובל לחשוב שכשמטיילים עם ילדים הכל הרבה יותר קשה. זה נכון, אבל לא לגמרי. לדעתי יש אכן דברים שהופכים להיות קשים יותר או 'כבדים' יותר כשנוספים ילדים למשוואה, אבל יש גם הרבה דברים שדווקא הופכים לקלים יותר.

קשה יותר:

✦ להיות ספונטניים. כשאתה עם ילדים אתה חושש שיגיע הלילה ותמצא את עצמך באמצע שום מקום עם ילדים רעבים ועייפים שצריכים מקלחת דחוף. יש מקומות שלא תרצה להתקע בהם כי אפשרות הלינה היחידה תהיה מזרון מלא פשפשים. בקיצור, ילדים הופכים אותך לטייל עם דרישות קצת יותר גבוהות.

✦ לישבת במסעדות - כשמטיילים ומגיעה שעת הארוחה אין מנוס מלשבת במסעדה לפחות פעם ביום. ילדים רעבים שמחכים לאוכל שלהם יכולים להיות דבר מ-א-ו-ד מעצבן, שלא לומר מורט עצבים.

✦ לנהל שיחה שקטה ורגועה/לנהל שיחת מבוגרים על נושאים של גדולים - כשהילדים כל הזמן בסביבה, לאורך כ-ל היום..אתה מוצא את עצמך לפעמים מתוסכל מאוד מחוסר היכולת לנהל שיחה כמו שצריך.

✦ לתכנן ביקור במקומות שילדים לא ממש מתחברים אליהם - כלומר, אפשר בהחלט לקחת אותם למוזיאון לאמנות ימי הביניים אבל זה, כמו שציינתי למעלה, עלול להיות מאוד קשה. מקומות כאלה אני בדרך כלל מעדיפה לשמור לגילאים מבוגרים יותר.

✧ אינטימיות אישית/זוגית- טוב, נו..די ברור. אפילו לריב קשה יותר..

✧ למצוא מקום לינה- ככל שהמשפחה גדולה יותר כך קשה יותר. אם רוצים לישון כולם בחדר אחד צריך למצוא חדר משפחתי וזה עלול להיות פרוייקט רציני. אם רוצים להתפזר על פני כמה חדרים קשה למצוא מקבץ חדרים קרובים אחד לשני.

✧ החינוך היומיומי- כשאתה רוב הזמן בחברה קשה יותר 'לחנך' את הילדים. כלומר- כאשר הם מתחילים לריב או לא להקשיב לך, ויש אנשים מסביב, לא הכי נעים להעמיד אותם על מקומם או להשתמש בטונים תקיפים באופן יוצא דופן.

✧ התיקים- מתימטיקה פשוטה. כמה יותר אנשים, כמה יותר דברים לסחוב. במיוחד כשיש ילדים במשוואה. צריך לקחת עוד כל מיני דברים שלא היית חולם לקחת אילו יצאת לטיול עם עצמך בלבד.

✧ כלכלית- עד שני ילדים ניתן לישון בחדר אחד, אבל שלושה או יותר כבר הופכים את ההוצאה לכפולה. שלא לדבר על ההוצאות על אוכל או על טיסות.

קל יותר:

✧ ללא ספק ה-דבר שהופך טיול עם ילדים לכיף גדול, הרבה יותר מטיול לבד הוא..הילדים. J. כולם, בכל גיל, בכל העולם אוהבים ילדים. כשמטיילים עם ילדים הדלתות נפתחות, הפנים מאירים, השפתיים מחייכות. הרבה אהבה נשפכת מכל כיוון.

✧ יצירת קשרים- גם אם אתם ההורים הביישנים ביותר, לא תצליחו להמנע מיצירת קשרים חדשים יום יום, כמעט בכל רגע. ילדים הם סקרנים, פתוחים, ומושכים תשומת לב. כולם יהיו

חברים שלכם תוך פחות מדקה והכל בזכות הילדים. המלצר במסעדה, הטבח, בעל המלון, האנשים שישנים בחדר לידכם, השכן לספסל באוטובוס, הדוד עם הפרה..תיירים מכל העולם שרק מחפשים למי לתת את הסוכריה הנוספת שקנו..כולם כולם כולם.

✧ ללמד את הילדים שפה נוספת- כשאין להם ברירה הם ידברו ויבינו כל שפה בעולם. תוך חודשיים שלושה הם כבר ינאמו לכם באנגלית שוטפת. תוך חצי שנה הם ידברו הינדית וספרדית וקצת רוסית וקצת גרמנית וקצת מכל שפה אחרת שהם פגשו.

✧ לטעום, להריח, להכיר את התרבות בה אתם מבקרים. כי כשהילדים מנתיבים את הטון..גם אנחנו הופכים קצת לילדים ומשחררים את המעצורים ואת השמרנות ונותנים לחיים להכנס אלינו קצת יותר.

✧ לקום בבוקר, לשמור על תזונה מאוזנת- אין ברירה, חייבים לקום. ואין ברירה חייבים ארוחת בוקר בריאה..ואין ברירה אי אפשר לחיות על עוגיות שבוע שלם..

✧ תחבורה זולה- נכון, שכשאתם חמישה אנשים כפול חמישה כרטיסים לרכבת זה יוצא יקר, גם אם חלק מהכרטיסים הם בתעריף ילד..אבל מצד שני- זול הרבה יותר לשכור רכב, שעולה לך בדיוק אותו דבר אם אתה אחד, שניים, או חמישה. קחו את זה בחשבון.

✧ קיצור תורים- לא תמיד, אבל בהרבה מקומות ברגע ששמים לב שמדובר במשפחה, ובמיוחד אם חברים בה ילדים קטנים, תקבלו עדיפות או אפילו מעבר ב'כניסת הדיפלומטים'.

✧ הקפה בסוף היום..אחרי שהם נרדמים סוף סוף..ואתם יושבים על המרפסת ומסתכלים בחושך שמסביב או בהשתקפות של האורות על הנהר שלגדותיו אתם נמצאים ברגע..

✧ בסופו של דבר הכל עניין של גישה. אם לא עסוקים בהשוואות כל הזמן בין טיול סוליטארי לבין טיול עם ילדים, אלא מתייחסים לטיול ולתנאים שלו כעומדים בפני עצמם, אז קל ופשוט יותר להתמודד עם האתגרים הניצבים בדרך.

התנדבות. למה אני לא דווקא בעד?

התנדבות יכולה לתת ערך לכל טיול, ובמיוחד כערך חינוכי בטיול משפחתי. אפשר תמיד לשלב כמה ימי התנדבות ביעד אליו במילא תכננתם להגיע, מה שיתן חוויה אחרת לגמרי מכל מה שתחוו.

יחד עם זאת, אני לא בטוחה שצריך. אני מעולם לא הצטרפתי לתכנית כזאת. תכניות כאלה די מסתדרות לי טוב, עם הגישה שאנחנו מעדיפים תבניות מוכרות. אני יותר מתחברת לתרומה שמגיעה מתוך הלב, נטו. לא קשה למצוא על הדרך אנשים או מקומות הזקוקים לעזרה, מכל סוג. בני הגדול, בגיל 13, היה מבקר בבית יתומים **בנפאל** ומשחק עם הילדים שח-מט. בתי האמצעית בגיל 11 כבר הפעילה את קסמה, פנתה למשפחות אמידות בנפאל, אספה מהן בגדים, רהיטים ומוצרים נוספים (וגם פנתה למסעדות..) והעבירה למשפחות הזקוקות להן. זה הפך ממש למפעל קטן שהיא עד היום עסוקה בו. היא עשתה את זה גם בפיליפינים. בתי הקטנה לא יכולה להתעלם מילדי הרחוב שאנחנו פוגשים ותמיד תתן להם פרי, גרביים חמים או תקח אותם לארוחה. לעתים קרובות היא קונה להם את זה **מכספה הפרטי**. כי כשיש לך לב, אין אפשרות להתעלם. אני לא דחפתי אותם לזה, כל שעשיתי היה לשתף איתם פעולה. הדוגמא האישית שלכם יכולה להיות רבת משמעות, וכך גם שיתוף פעולה עם הילדים, כאשר הם מראים נטיה וצורך שלהם לתרום משהו.

בית טיפוס בנפאל בפייליפינים

"**במהלך** התקופה בה תשהו בחו"ל, יהיה עליכם להתמודד עם כל מיני דברים שבדרך כלל לא לגמרי לוקחים בחשבון לפני שיוצאים. למשל, ימי הולדת של חברים ובני משפחה ואירועים אחרים שלא תוכלו להשתתף בהם. וזה כשלא מדובר בחופשה שכל כולה היא חגיגת יומולדת לאחד מבני המשפחה. על מנת לציין בכל זאת את התאריכים החשובים ובכל זאת להרגיש שאתם חולקים את השמחה עם היקרים לכם, למרות המרחק, הקצו סכום כסף (אותו הייתם במילא מוציאים על האירוע אילו הייתם בארץ) וצאו עם הילדים לחלק את הסכום הזה לאוכלוסיות נזקקות. שתפו את הילדים בכל, התייעצו איתם, ותנו להם אם אפשר להיות מעורבים ככל הניתן. קנו פירות לילדי רחוב, בגדים למשפחות מעוטות יכולת בסביבתכם, או תרמו ספרים וצעצועים לבית יתומים. לא משנה מה, כל פעולה שתעשו כמחווה לאירוע תשמח את בעל השמחה ותעביר לילדים מסר חינוכי רב ערך. עד היום יש בפוקרה אישה טיבטית שמחבקת אותי בכל פעם שהיא פוגשת אותי **ברחוב**, בזכות הגרביים והגופיות החמות שקניתי לילדיה בתאריך יום ההולדת של חבר קרוב שלי, ובשמו. למעשה, בתי היא זאת ששאלה אותה מה היא צריכה, בחרה יחד איתה את הבגדים החמים ונתנה לה **אותם**".

מפנקס הטיפים: פיית השיניים..אל תשכחו אותה כשאתם יוצאים לחו"ל עם הילדים. שיניים נופלות בלי להתחשב באף אחד. גם כשאנחנו בחופשה. קחו אתכם את קופסת השיניים אם יש לכם, וגם הכינו מראש את כל מה שצריך (מה שנהוג במשפחתכם) כדי להמשיך עם המנהג גם בחו"ל.

תחביבים ומשחקים:

אם יש לילדים שלכם תחביבים, נסו לחבר אותם גם במהלך הטיול למפגשים או חוויות הקשורים לזה. למשל, הילדים שלי אוהבים טיפוס. לכן, בכל מקום אליו אנחנו מגיעים, אנחנו מחפשים את קירות הטיפוס או ה'אאוטדור'. זה מאפשר להם לפגוש עוד אנשים שמתעניינים בנושא, ללמוד טכניקות שונות מכל מיני מקומות בעולם, וגם ליצור ולשמור על קשרים ארוכי טווח שמבוססים על תחומי עניין משותפים. בכל פעם שאנחנו בלאדאק, בתי הקטנה מקבלת הדרכה פרטית מאלוף הודו בטיפוס..

בני הגדול חובב שח מט. לכן בכל מקום המתאפשר הוא **שולף** את ערכת הטיולים שלו ומציע לאנשים לשחק איתו. הוא שיחק עם תיירים וטיילים מכל העולם (גם עם חברים ממדינות אויב, מה שהיה מאוד סמלי ומרגש עבורי), עם בעלי חנויות קאשמיריים, עם ילדים מונגוליים שגרים בבקתות שכוחות אל..

“What is traveling but a collection of experiences? The ones you plan for, and- perhaps even more powerful- the ones you don’t. let me give you a little example using one of my favorite places in the world, a little teahouse in Pushkar, India, 2 tables, maybe 8 stools (not even chairs), monkeys on the roofs overhead, cows walking In the street not 3 meters away, and an old, worn out chess set. Everyone comes to play there. I remember my first time there, our first time in Pushkar, in our first visit to India. I was 12, we came for 2 weeks, a “vacation” in Pushkar. I’ve been looking at that place for a few days, always passing by. When I finally asked to play I was so nervous my voice was barely a whisper. There were 4 people already there crouched over the set, two young tourists (for the life of me I can’t remember where they were from), a middle aged Indian man, and an old Baba. I sat there for 4 hours, played 7 games, won 6. Never easy, always making me think harder than the last game. Since then, every time we’re in Pushkar, that’s my evening hangout. In the 7 years I’ve been going there I never once had an easy game, some very good players go there. I played a game once against a French chess professional. And a Norwegian that never played a competitive game in his life but plays like a grandmaster. That one defeat on my first time, on one of the best days I remember ever having, in that little teahouse that I found completely by accident because that’s what happens in India, is still the only time I lost there. Hope one of you does it next”.

#kidsandtravel

יונתם, היום בן 18, כותב על חוויות הטיול שלו.

אם הילד/ה אוהבים לצייר, קחו אתכם ציוד ציור ותנו להם לשבת לצייר את הנופים והמראות, כשמתאפשר. פנו לזה זמן. אם הם אוהבים רכבות- שלבו נסיעות ברכבות מעניינות, אם הם חובבי מתימטיקה, כסף, נעליים, אנימציה... חפשו דמות משמעותית שהשפיעה על התחום (או קיבלה פרס חשוב בתחום הזה) שאולי התגוררה ביעד אליו אתם נוסעים ולכו לבקר בביתה או במוזיאון שמדבר עליה. אפשרות נוספת- חפשו פעילות או אפילו מסעדה שמוקדשת לנושא. הילדים בודאי ישמחו.

קחו איתכם משחק או שניים מהבית, ואם התנאים מאפשרים- הציעו למשפחות או אנשים שאתם פוגשים, להצטרף למשחק. או צאו לפארקים שבהם מבליים המקומיים. בהרבה מהם ישנם מגרשי משחק מסודרים. איזה כיף זה להצטרף למשחק כדורגל ספונטני עם קבוצת ילדים איטלקיים. או להשיט סירות בבריכות הברווזים יחד עם ילדים והורים באחד מהפארקים המרהיבים בוונה, אוסטריה.

טלויזיה בזמן החופשה - אני רואה את הטלויזיה במקומות אחרים כהזדמנות מצויינת

ללמוד על התרבות ועל השפה. אני זוכרת שעוד כנערה, כשנסעתי עם התזמורת שלי לגרמניה, היה נורא מצחיק לראות 'רחוב סומסום' בגרמנית. הפרסומות המשודרות מלמדות גם על מוצרים פופולאריים, מהן החברות החזקות והשולטות במשק, וגם על אידאל היופי, על איך התרבות מתנהלת ועוד הרבה. כך גם צפיה במהדורת חדשות ואפילו בסרטים מצויירים.

מרכזי תיירות

פירנצה, פאריס, ברצלונה, בייגי'נג, תל אביב. מקומות המושכים אליהם תיירים מכל העולם הם הרבה פעמים קצת מרתיעים, בעיקר כשמדובר במשפחות. אבל לי דווקא יש חיבה מסוימת אליהם. כי בדיוק במקומות האלה, אני יכולה לטייל בכל העולם בלי לזוז מהכסא 😊. אנחנו יכולים לפגוש בארוחת צהריים אחת אנשים מיפן, מאינדונזיה, מארה"ב, מגרמניה. הילדים מקבלים עושר בלתי נתפס של סיפורים, שפות, תרבויות. הם לומדים משחקים ובדיחות ושירים. עם חלק מהאנשים שפגשנו ככה במקרה, באמצע רחוב תיירותי סואן (למשל חברתי פונקי הקולומביאנית ובתה מאחיקה) או במסעדה תיירותית עמוסה (למשל חברינו פול הצרפתי וג'וזי הלבנונית), אנחנו בקשר עד היום 😊. אנחנו אפילו ממשיכים ונפגשים ומטיילים איתם לפעמים, בכל מיני מקומות בעולם.

מפנקס הטיפים: ארוחת טעימות- לכל מקום יש את האוכל המקומי המעניין והמפתה שלו. אם זה מעדניות קטנות, מאפיות, דוכנים או שווקים של אוכל. צאו עם הילדים ל'ארוחת טעימות' שכל כולה מוקדשת לטעימות מממאכלי המקום. ארוחה שלמה שבה דוגמים מכל הבא ליד, עוברים ממעדניה למעדניה, או מדוכן לדוכן ומתנסים בטעמים השונים. עשו לעצמכם פסטיבל משפחתי פרטי של אוכל וסקרנות.

איך לא להפוך את החופשה לסיר לחץ משפחתי?

לפני כמה שנים התראיינו כמשפחה לכתבה שעוסקת בטיולים ארוכים עם המשפחה. או משהו. רוב המשפחות שהתראיינו שם קראו לזה 'סיר לחץ'. לא יודעת. לי זה בכלל נראה אחרת לגמרי.

היציאה לדרך מביאה איתה כל מיני אתגרים מעניינים. חלקם אישיים. חלקם משפחתיים. הפרת האיזון הזאת היא בעלת ערך רב שכן היא מארגנת מחדש את גלגלי השיניים כך שהכל יתאים שוב מחדש וכולם יסתובבו בהתאמה מוחלטת אחד עם השני.

לכן חשוב בעיני לתת לזה דוקא לצוף למעלה בהתחלה. לא להמנע או לחשוש מזה, להיפך.

כל זה גם תלוי מאוד בסגנון שבחרתם לטייל וביעד שבחרתם. אין דין קראוון באירופה כדין גסטהאוס בהודו. או שמא דוקא כן?

אחד הדברים הבולטים במסעות משפחתיים הוא המפגש. מפגש עם תרבות, טעמים ואנשים. גם קראוון באירופה הוא לא בואקום. יש עוד משפחות שבחרו בדרך הזאת. פוגשים אותן בדרכים. פוגשים בחניות. בפארקים. בכל מקום. אנשים מכל העולם. המפגשים הם פשוטים וקלים. תוך דקות.

המזרח הוא סוג של גן עדן מהבחינה הזאת. יש ימים שבהם אתם לא מספיקים אפילו לצאת מהחדר לארוחת בוקר וכבר הילדים מוצאים חברים. או שאתם מכירים מישהו מרתק שסוחף אתכם לשיחת חדר מדרגות בת שלוש שעות.

התחושה היא אוורירית, פתוחה, רגועה. ההיפך המוחלט מ'סיר לחץ'.

פתאום נושאי השיחה מתרחבים. במקום לעבור על רשימת המטלות היומית/שבועית מדברים על מחשבות, על הנפש, על אהבה. או על שטויות.

- בחרו היטב את היעד שלכם, בהתאם לאופי המשפחתי. אל תשכחו את הצרכים הרגשיים של כל אחד כשאתם מחליטים על יעד ועל צורת ואופי הטיול.
- אל תחששו מתהליך האיזון המחודש
- אל תחששו ממפגשים מכל סוג שהוא. הם חלק עצום מכל טיול.
- הגיעו מוכנים להכרות מעמיקה ואחרת עם בני המשפחה שלכם. גלו צדדים חדשים בהם, וקבלו אותם בפתיחות ובהנאה.

• ובואו עם הרבה אהבה.

סיר לחץ?? רחוק מזה.

הכנה לטיול

שיחת הכנה – לפני יציאה לטיול שבו עם הילדים ודברו איתם על הציפיות שלהם, מה הם היו רוצים שיהיה. בנוסף, הסבירו להם שאתם תבלו הרבה בחוץ, ובחברה, מה שאומר שחשוב מאוד שיקשיבו לכם, ושיענו לבקשות שלכם בלי לעורר הרבה ויכוחים, כי אי אפשר באמת לנהל דיונים כשאתם באמצע מסעדה הומת אנשים, או ברכבת..שגם אם מתעורר ויכוח או אי הסכמה, תוכלו לפתור אותו כשתחזרו למלון, בשקט, בחדר. דברו איתם על גם על בטיחות.

מאכלים- הכינו עם הילדים מבחר מתכונים אופייניים למדינות שונות בעולם. שבו איתם מול המתכונים והתמונות, הדליקו את סקרנותם ואת חוש הטעם שלהם, תנו להם לבחור מספר מנות, שתפו אותם בקניות לקראת הבישול, בהכנות ובבישול עצמו. כך תכינו אותם בצורה הטובה ביותר לפתיחות ולהתנסות בטעמים החדשים ביעד אליו אתם מתכננים לנסוע.

קראו ביחד סיפורי מסעות, או צפו בסרטי מסעות והרפתקאות. הדפיסו מפות מאויירות של היעד אליו אתם נוסעים.

"תנו לילדים להיות שותפים מלאים בהחלטות, בהתלבטויות, ובבירורים. תנו להם משימות של חיפוש מידע- החל בשערי ההמרה והמטבע בארץ החדשה אליה אתם מתכננים לנסוע, וכלה במקומות לינה. תנו להם את התחושה שאתם סומכים עליהם. הילדים שלי, בהתאם לגילם, מנהלים את המסע לגמרי ביחד איתי. הם מחפשים כרטיסי טיסה, מבררים את כל המידע הדרוש ליעדים אליהם אנחנו רוצים להגיע (ויזות, מטבע, מחלות, וכו') והרבה פעמים גם אחראים על הזמנת חדרים במלון ללילות הראשונים שלנו ביעדים חדשים. אם אנחנו מחליטים שהם אחראים על תחום מסויים- אני לא בודקת אחריהם, אלא סומכת עליהם לחלוטין ונותנת להם את מלוא הקרדיט. איך מגיעים ממקום למקום, כמה עולה, איזו חברת נסיעות, כמה זמן לוקח, איפה כדאי לשהות. ועוד הרבה הרבה פרטים קטנים שמצטברים לרשימה די ארוכה, אותה אנחנו מחלקים בנינו".

[מעברים ממקום למקום במהלך טיול](#)

[איך להפוך את החופשה שלכם לבלתי נשכחת](#)

מפנקס הטיפים: יש לכם או לילדיכם הגבלות תזונתיות כלשהן? אולי אלרגיות מסוג

אחר?

לפני היציאה, צרו אלבום עם תמונות רלוונטיות. אלרגיה לבוטנים- צלמו בוטנים. חלב- צלמו כוס חלב, ביצים, בשר מכל סוג או חיטה. כך, אם תגיעו למקום שבו לא מדברים אנגלית, תוכלו להראות ולהצביע על התמונות המתאימות ולעשות 'לא' עם הראש. כמובן שניתן להוריד אפליקציית תרגום, אבל הנסיון שלי הראה שתמונה אחת שווה אלף מילים, גם במקרה הזה.. 😊

יש לכם ילדה שאוהבת סלפי'ס?

נהדר!

גם לי יש אחת כזאת 😊.

ועוד אחת בדרך אל ארץ יצורי הפרא של הסלפי'ס.

אני אוהבת ללכת עם מה שמעניין את הילדים שלי. אני חושבת שההקשבה להם, יומיומית ועמוקה היא דוגמא אישית חשובה מאוד. היא מלמדת אותם שני דברים משמעותיים בעיני:

1. שהם בעלי ערך, כמו שהם. שמה שמעניין אותם הוא שווה ערך לגמרי למה שמעניין אותי, ולא משנה אם זה סלפי'ס (אצלם) או פילוסופים יווניים (אצלי, כי אני נורא אינטליגנטית. טוב, לא באמת..). אף אחד לא שופט ולא מבקר ולא נותן ציונים. מה 'נחשב' יותר, מה 'נחשב' פחות. הכל בסדר.

2. שזו הדרך לנהוג עם כל אדם. אין דרך אחרת לפגוש אדם, פרט לזו המכבדת, המקבלת כל אחד עם מה שבו, בהערכה בשוויון ובאהבה.

למשל, אם הילדה אוהבת נעליים (היא לא קיבלה את זה ממני..) אני אשתף איתה פעולה, ואצביע על כל נעל מעניינת שאנחנו רואים בשוק של לאדאק. הנעליים המסורתיות המוזרות, נעלי הבית הסרוגות, אלה שעשויות מעור של מרמיטה, נעלי העקב הנוצצות ועוד.

אם הקטנה שלי אוהבת בעלי חיים, אני אטייל ואחקור איתה את העולם דרך התחום הזה. כי אפשר לפגוש את העולם במליון דרכים. ולא דוקא מה שספרי הטילים מראים לנו. או מה שאנחנו חושבים שככה צריך.

האמת שכשאני מקשיבה להם, אני שמה לב שהם גם פתוחים יותר להקשיב לי. וכך יוצא שאנחנו פוגשים את העולם ביחד, מכל מיני זוויות ובכל מיני דרכים.

אז אם הילדה **אוהבת סלפי'ס**, עופו איתה.

הזכירו לה לקחת סלפי'ס במקומות יפים ומעניינים במיוחד, אתגרו אותה לקחת סלפי'ס עם אנשים מעניינים שאתם פוגשים בדרך, תחת שלטים של מקומות שבהם הייתם, אספו ושמרו הכל ובסוף הטיול- תוכלו לקחת ולעשות לה ממש אוסף תמונות שיכול להיות באמת באמת מרגש.

ואל תשכחו להצטרף לפעמים לתמונה .. **#סלפי** **#מתורפוסטיםפופולארייםבאתר**

לסיכום

“Only Those Who Will Risk Going Too Far Can
Possibly Find Out How Far One Can Go”

~ T.S Eliot

לפני הלידות שלי כולם דיברו איתי על כמה קשה הלידה. כמה זה כואב. ומאמץ. ואני בכלל לא הבנתי על מה הם מדברים. ברור שכואב, אבל בשבילי הלידה היא קודם כל המפגש המרגש עם התינוק שלי. תינוק לו חיכיתי 9 חודשים (ואולי יותר). ככל שהלכו והתגברו הצירים כך גברה שמחתי. ואף עודדתי וחיזקתי את הגוף שלי, שימשיך, שיקח כל ציר וימצה אותו. אהבתי את הצירים ואת הכאב המתלווה אליהם, גם אם הוא היה חזק, כי הם אלה שהביאו את התינוק שלי, בבריאות ובבטחה אלי. הכאב היה שולי. האהבה היתה העיקר. רבים חושבים שלטייל עם ילדים זה קשה. זה לא פשוט כמו לטייל לבד. צריך לדאוג להם, להיות אחראיים (אחריות עצומה), להיענות לכל צורך ולכל בקשה, בכל רגע נתון, להתמודד עם השעמום שלהם, עם המריבות במושב האחורי, עם עייפות (שלהם ושלנו..). וזה נכון לגמרי.

אבל כל זה מתגמד לעומת החוויה העמוקה שמתאפשרת לנו כשאנחנו מטיילים עם הילדים שלנו. אלה הם רגעים של קרבה ושל טוהר המחזקים אותנו רגשית ופיזית. מחזקים כל אחד מאתנו ואותנו כמשפחה. רגעים שפורצים את הגבולות שלנו ושלהם, פותחים, בועטים, מנפצים, מעצימים.

אז צאו. וקחו את הילדים אתכם.

וזכרו שהקשה הוא שולי. האהבה היא העיקר.

שלכם, הללי.

לינקים:

[טיסה עם ילדים](#)

[טיול אמהות בנות](#)

[דע את גבולותיך](#)

[כך תרויחו כסף מכל חופשה](#)

[ערוץ היוטיוב שלנו](#), בו הילדים מספרים על ההרפתקאות וההתנסויות, מנקודת המבט שלהם.